

Облік і оподаткування

УДК 657.1:004.9

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.16526491>

**Управлінський облік і аналіз соціальних витрат як складова
корпоративної соціальної відповідальності**

Савастєєва Оксана Миколаївна

доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри обліку і фінансів,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова,
м. Одеса, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-7356-8890>

Бутенко Вікторія Василівна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і фінансів,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова,
м. Одеса, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-7650-2347>

Прийнято: 11.06.2025 | Опубліковано: 26.06.2025

***Анотація.** Актуальність дослідження обумовлена необхідністю застосування комплексних підходів до з'ясування обліково-аналітичного забезпечення соціальних витрат бізнес-суб'єктів як прояву реалізації політики корпоративної соціальної відповідальності в умовах сучасного світу, коли традиційні методи утримання ринкових позицій є недостатньо ефективними для забезпечення довгострокового сталого розвитку і адаптації до волатильних умов господарювання. Посилення ролі управлінського обліку і аналізу соціальних витрат вимагають також наукового осмислення сучасних практик реалізації корпоративної соціальної відповідальності. **Мета** статті*

полягає в обґрунтуванні комплексних підходів до побудови обліково-аналітичного забезпечення управління соціальними витратами в контексті реалізації засад корпоративної соціальної відповідальності сучасних бізнес-суб'єктів. **Методологією** статті є загальнонаукові та спеціальні методи наукового дослідження, перш за все, діалектичний метод пізнання, а також системний підхід, який дав змогу розкрити роль управлінського обліку і аналізу корпоративних соціальних витрат в контексті здійснення соціально відповідального бізнесу, орієнтуючись на системну цілісність. **Результати** дослідження дозволили з'ясувати функціонал загальної системи управлінського обліку бізнес-суб'єкта в частині управління соціальними витратами, визначити роль інструментарію управлінської аналітики для забезпечення формування і реалізації політики корпоративної соціальної відповідальності та з'ясувати межі здійснення відповідних обліково-аналітичних процедур на стратегічному та оперативному рівнях. **Висновки** підтверджують, що в сучасних умовах господарювання управлінський облік і аналіз соціальних витрат є специфічною сферою обліково-аналітичного забезпечення функціонування сучасного бізнесу, що передбачає виокремлення витрат соціального спрямування в якості самостійної обліково-аналітичної категорії. Головним завданням обліку соціальних витрат виступає отримання оперативної та достовірної інформації щодо результатів соціальної діяльності, які є ключовими для прийняття ефективних управлінських рішень. Формування обліково-аналітичної системи і генерація форм звітності щодо соціальних витрат має враховувати запити стратегічного управління бізнесом і реалізацію політики корпоративної соціальної відповідальності.

Ключові слова: витрати соціального спрямування, соціально відповідальні бізнес-суб'єкти, стратегічне управління, обліково-аналітичне забезпечення.

Management accounting and analysis of social costs as a component of corporate social responsibility

Oksana Savastieieva

Doctor of Economics, Associate Professor,
Head of the Department of Accounting and Finance,
Odessa National University named after I.I. Mechnikov,
Odessa, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-7356-8890>

Butenko Viktoriia

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting and Finance,
Odessa National University named after I.I. Mechnikov,
Odessa, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-7650-2347>

Abstract. *The relevance of the study is due to the need to apply comprehensive approaches to clarifying the accounting and analytical support for social costs of business entities as a manifestation of the implementation of corporate social responsibility policy in the modern world, when traditional methods of maintaining market positions are not effective enough to ensure long-term sustainable development and adaptation to volatile business conditions. Strengthening the role of management accounting and analysis of social costs also requires scientific understanding of modern practices of implementing corporate social responsibility. **The purpose of the article** is to substantiate comprehensive approaches to building accounting and analytical support for social costs management in the context of implementing the principles of corporate social responsibility of modern business entities. **The methodology** of the article is general scientific and special methods of scientific research, first of all, the dialectical method of cognition, as well as a systemic approach, which made it possible to reveal the role of management accounting and*

*analysis of corporate social costs in the context of implementing socially responsible business, focusing on systemic integrity. **The results of the study** allowed us to clarify the functionality of the general management accounting system of a business entity in terms of social cost management, to determine the role of management analytics tools to ensure the formation and implementation of corporate social responsibility policy and to clarify the boundaries of the implementation of relevant accounting and analytical procedures at the strategic and operational levels. **The conclusions confirm** that in modern business conditions, management accounting and analysis of social costs is a specific area of accounting and analytical support for the functioning of modern business, which involves the isolation of social costs as an independent accounting and analytical category. The main task of accounting for social costs is to obtain operational and reliable information on the results of social activities, which are key to making effective management decisions. The formation of an accounting and analytical system and the generation of reporting forms on social costs should take into account the requirements of strategic business management and the implementation of corporate social responsibility policy.*

Keywords: *social spending, socially responsible business entities, strategic management, accounting and analytical support.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Світова глобалізація надала бізнесу безмежні можливості, що, в свою чергу, сприяло усвідомленню компаніями поняття соціальної відповідальності на фоні необхідності утримання конкурентних засад, ймовірності швидкої зміни споживчої поведінки та дотримання соціально-екологічних суспільних стандартів. Світові корпорації все більше включають пріоритети сталого розвитку у власні стратегії, отже, сучасний бізнес здебільшого розуміє важливість здійснення витрат соціального спрямування, адже зосередження на досягненні виключно короткострокових цілей та збільшенні прибутку може призвести до втрати ринкових позицій і

прихильності споживачів на користь соціально відповідальних бізнес-суб'єктів. В контексті зазначеного актуальність становлять дослідження питань не тільки здійснення соціальних витрат, а й формування надійної системи їх обліково-аналітичного забезпечення, яка, в свою чергу, має створити фундамент для ефективного управління соціальними витратами бізнес-суб'єкта і реалізації пріоритетних засад корпоративної соціальної відповідальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці з'ясування сутності і напрямів спрямування облікових аспектів діяльності бізнес-суб'єктів, а також дослідженню соціальних витрат як виразу відповідальної поведінки суб'єктів господарювання присвячено низку праць вітчизняних та іноземних вчених. Так, у роботі Н.В. Артеменко розкрито сучасні підходи, порядок та умови зміни загальної облікової політики установ державного сектору [1]. Єфременко А.Г., Малащенко Ю.А. та Заволока Ю.М. визначають соціальні витрати як індикатор стабільного розвитку суб'єктів господарювання, наголошуючи на необхідності прийняття соціальної відповідальності суб'єктами господарювання за свою діяльність [2]. Водночас, Г.Г. Фоменко розглядає механізми формування соціальних витрат підприємств у процесі реалізації соціального захисту працівників [3]. В свою чергу, досліджуючи вплив елементів облікової політики на формування показників фінансової звітності бюджетних установ, Н.С. Шалімова, І.В. Смірнова та Н.В. Смірнова виокремлюють різні міжнародні моделі соціального розвитку суб'єктів господарювання [4]. Важливим є також дослідження В. Байло, який визначає корпоративну соціальну відповідальність в якості ключового фактору сталого розвитку бізнесу через дослідження практик соціальної відповідальності провідних світових компаній [5]. Кабенгеле Г. визначає місце управлінського аналізу у складі сучасних управлінських технологій з акцентом на огляд сучасних типів управлінського аналізу, які підприємства можуть використовувати для оцінки різних аспектів своєї діяльності [6]. Ю. Чебан досліджує особливості формування, обліку, відображення у фінансовій звітності соціальних витрат аграрними

підприємствами [7]. Водночас, Г.В. Даценко, І.О. Гладій та Л.А. Майстер доводять, що існують різні аспекти класифікації соціальних витрат суб'єкта господарювання залежно від цілей організації обліку [8]. Також заслуговують на увагу наукові напрацювання Дем'янчук М.А. та Єдакіної М.С. щодо представленої економетричної моделі залежності відрахувань на соціальні виплати підприємств та їх фінансових результатів [9]. М.Ю. Демченко розглядає інформаційно-аналітичну базу не лише з точки зору формування бухгалтерської та фінансової звітності, а й з точки зору генерації показників ринкової активності, галузевих трендів, макроекономічних параметрів, результатів внутрішнього контролю, зокрема, даних аналітичних платформ та цифрових систем планування діяльності [10]. В процесі дослідження трансформації бухгалтерської аналітики в умовах цифровізації для довгострокового планування бізнесу, Н.В. Кудлаєва робить наголос на структуруванні інформаційно-аналітичної бази з метою прогнозування прибутковості підприємств у сучасних умовах [11].

В цілому, огляд наукових джерел підтверджує важливість дослідження механізмів обліково-аналітичного забезпечення соціальних витрат в контексті формування засад політики корпоративної соціальної відповідальності. Запровадження дієвих методик управлінського обліку і аналізу витрат соціального спрямування сприяє сталому розвитку бізнес-суб'єктів, оптимізації бізнес-процесів та зростанню конкурентоспроможності компаній в межах волатильного ринкового середовища.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявність ґрунтовних досліджень теоретичних і практичних засад корпоративної соціальної відповідальності необхідно зазначити, що на даний час потребують уваги дослідження проблематики ефективного управлінського обліку і аналізу витрат соціального спрямування та формування відповідної управлінської звітності. Наявні дослідження питань обліково-інформаційного забезпечення соціальних витрат сучасних бізнес-суб'єктів та

здійснення їх управлінського аналізу носять здебільшого фрагментарний характер та здебільшого не враховують сучасні практики формування політики соціальної відповідальності провідних світових компаній. Крім того, проблеми формування, обліку, аналізу та ефективного управління соціальними витратами потребують більш суттєвого дослідження саме сьогодні, тому що сучасні глобалізаційні процеси передбачають трансформацію суб'єктів господарювання на соціально відповідальних бізнес-суб'єктів не тільки з метою зростання суспільного добробуту і формування позитивного впливу на зовнішнє середовище, а і задля досягнення стратегічних цілей сталого та збалансованого корпоративного розвитку.

Фокус дослідження полягає у подоланні цих прогалин через комплексний аналіз наукових напрацювань, вивчення практичних кейсів реалізації політики корпоративної соціальної відповідальності та логічне структуруванні обліково-аналітичного забезпечення соціальних витрат бізнес-суб'єктів. Використання комплексних підходів до організації управлінського обліку та аналізу соціальних витрат створює можливості з'ясування пріоритетних напрямів корпоративної соціальної відповідальності як необхідної передумови для досягнення стабільності і успіху в довгостроковій перспективі.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування комплексних підходів до побудови обліково-аналітичного забезпечення управління соціальними витратами в контексті реалізації засад корпоративної соціальної відповідальності сучасних бізнес-суб'єктів. З метою досягнення мети дослідження визначені наступні завдання:

1. Дослідити функціонал загальної системи управлінського обліку бізнес-суб'єкта в частині управління витратами соціального спрямування.
2. Визначити роль інструментарію управлінської аналітики для забезпечення формування і реалізації політики корпоративної соціальної відповідальності.

3. З'ясувати межі здійснення обліково-аналітичних процедур щодо витрат соціального спрямування в контексті досягнення пріоритетів корпоративної соціальної відповідальності на стратегічному та оперативному рівнях.

Виклад основного матеріалу дослідження. В складних сучасних умовах господарювання актуальним завданням виступає забезпечення ефективного і безперервного виконання соціальних функцій бізнес-суб'єктів.

Загальновідомо, що ефективне управління витратами, зокрема, соціального характеру, на рівні суб'єкта підприємницької діяльності, визначається його спроможністю оперативно визначати дійсні та можливі витрати, а також з'ясовувати причини їх відхилення від встановлених норм на основі здійснення їх об'єктивного оцінювання. Процес управління соціальними витратами обумовлює виконання всіх тих функцій, які є характерними і для управління будь-яким іншим об'єктом обліку; отже, це визначає формування і реалізацію управлінських рішень разом із дієвою системою контролю виконання. Як стверджує Н. В. Артеменко, «функції управління соціальними витратами повинні здійснюватися за етапами управлінського циклу, такі як прогнозування і планування, організація, координація і регулювання, стимулювання виконання, а також облік і аналіз» [1]. Водночас, «успішність впровадження багатьох комбінацій варіативності управлінських рішень визначається сучасними економічними реаліями діяльності суб'єктів господарювання за векторами її здійснення» [12, с.50]. Зазначене абсолютно стосується також формування корпоративної соціальної відповідальності бізнес-суб'єктів.

Управління витратами в цілому, так як і витратами соціального спрямування, представляє собою функціонал загальної системи управлінського обліку бізнес-суб'єкта і здійснюється в розрізі усіх його структурних підрозділів; «який як система пройшов певний еволюційний шлях і розвивався у тісному зв'язку із потребами бізнесу щодо всебічного аналізу витрат, а також з метою раціонального стратегічного планування» [13, с. 306].

Також заслуговують на увагу висловлювання Ю. Чебан щодо практичної необхідності та доцільності ведення аналітичного обліку соціальних витрат за їх видами і джерелами здійснення. На думку автора, даний облік стає основою для формування внутрішньої звітності за окремими векторами соціальної політики в розрізі видів соціальних витрат і напрямів використання доходу і прибутку суб'єкта господарювання [7].

Погоджуючись з думкою науковців А.Г. Єфременко, Ю.А. Малащенко та Ю.М. Заволоки, що «суб'єкти господарювання повинні нести найбільшу відповідальність щодо соціального захисту трудового персоналу в межах своєї діяльності» [2], зазначимо, що вирішення зазначеної проблематики полягає у ефективному інформаційному та обліково-аналітичному забезпеченні соціально-орієнтованої діяльності суб'єкта бізнесу.

Так, в контексті системного підходу, управлінський облік є системою, що зберігає загальну цілісність, єдність компонентів, ієрархічну структуру, а також динамічність та адаптивність. В свою чергу, використання системного підходу дозволяє визначати вплив процесів управління витратами, в тому числі, соціальними, на рівень рентабельності бізнес-одиниці та її загальну вартість. За словами Г.Г. Фоменко, «метою здійснення будь-яких витрат має бути формування ефекту (економічного, технологічного, інституціонального, екологічного тощо). Метою здійснення соціальних витрат є отримання насамперед соціального ефекту» [3].

Погоджуючись із наведеною думкою, зазначимо, що управлінський облік соціальних витрат націлений на з'ясування пріоритетів та реалізацію соціальної політики бізнес-суб'єкта на підставі генерування повної, достовірної і об'єктивної інформації щодо проведення витрат на основі дотримання принципу їх доцільності і законності. Отже, необхідність у визначенні витрат соціального характеру як окремої облікової категорії обумовлюється низкою факторів, в контексті чого потрібно зазначити, що соціальні витрати відрізняються від усіх інших видів витрат бізнес-суб'єкта тим, потребують специфічних методів

управління і розробки відповідних підходів щодо їх обліку. Потрібно також звернути увагу на те, що інша суттєва відмінність між витратами соціального спрямування та іншими видами витрат бізнес-суб'єкта полягає у тому, що більшість соціальних витрат не мають чіткої законодавчої регламентації. Більшість видів витрат з усієї сукупності є добровільними; за цим критерієм вони класифікуються як внутрішні соціальні витрати, які пов'язані із професійною діяльністю і життєзабезпеченням працівників, та зовнішні, що спрямовуються на суспільний, регіональний та державний розвиток. Водночас, визначена категорія соціальних витрат є обов'язковими згідно із законодавством, це ті витрати, що складають внески на обов'язкове соціальне страхування, витрати, пов'язані із забезпеченням належних умов праці та її охорону тощо.

Як вважає Г.Г. Фоменко, «здійснення соціальних витрат пов'язано не лише із залученням коштів, а також з отриманням таких вигід: зниження плинності кадрів і залучення висококваліфікованого персоналу; збільшення продуктивності праці; формування та розвиток продуктивних відносин із партнерами; збереження постійних та завоювання нових клієнтів; покращення загального іміджу підприємства» [3]. В свою чергу, існують різні міжнародні моделі соціального розвитку суб'єктів господарювання [4].

Загалом, здійснюючи огляд практики здійснення соціальних витрат вітчизняними суб'єктами господарювання, Даценко Г.В., Гладій І.О. та Майстер Л.А. зазначають, що «до початку воєнного вторгнення в установи/підприємствах України найбільш поширеними напрямками соціальних витрат були соціальні виплати працівникам, які здійснювалися у вигляді витрат на соціальне страхування, зокрема, це відрахування на соціальні заходи та удосконалення умов охорони праці, а також витрати на фінансування соціальних проєктів та організацію харчування на підприємствах. Найменш поширеними соціальними витратами були витрати на оплату дошкільних закладів для дітей працівників підприємства, витрати на навчання працівників та їх дітей, витрати на утримання об'єктів соціальної інфраструктури підприємства тощо» [8].

Потрібно також дослідити практики здійснення соціальних витрат в контексті формування корпоративної соціальної відповідальності бізнес-суб'єктів. Як зазначає В. Байло, «соціальна відповідальність бізнесу пов'язана з управлінням підприємством внутрішнім середовищем, в тому числі питаннями матеріального заохочення, підвищення кваліфікації, розбудови об'єктів соціальної інфраструктури та турботою про працівників, власників та менеджерів підприємства» [5]. Зазначимо, що свідомі підходи до управління бізнесом визначають питання взаємодії бізнес-суб'єкта із зацікавленими сторонами (партнерами, контрагентами, споживачами, співробітниками, клієнтами, представниками громадськості тощо) та прийняття бізнес-суб'єктом відповідальності за соціальні та екологічні наслідки власної діяльності.

Відповідно до найбільш використовуваних підходів корпоративну соціальну відповідальність визначають як процес запровадження стратегій, за допомогою яких бізнес-суб'єкти діють свідомо на основі врахування економічних, соціальних та екологічних аспектів власного функціонування, а також взаємодії із стейкхолдерами в глобальному контексті, що націлені на досягнення сталого розвитку, зростання суспільного добробуту і формування позитивного впливу на зовнішнє природне середовище, що, в свою чергу, має забезпечити сталий розвиток бізнес-суб'єктів.

Так, різноманітні практики соціальної відповідальності провідних світових компаній включають, зокрема:

- запровадження інноваційних програм з покращення умов праці і надання трудових гарантій [14];
- співробітництво з місцевими громадами і запровадження ініціатив для забезпечення стійкого та відповідального бізнесу, а також програм, спрямованих на допомогу місцевим громадам в питаннях збереження довкілля [15];
- запровадження власних корпоративних проєктів з перероблення та утилізації відходів [16].

Зокрема, огляд сучасних трендів міжнародних компаній свідчить про те, що корпоративна соціальна відповідальність світових корпорацій суттєво впливає на бізнес-репутацію, а також на стан їх фінансових показників. Результати проведених досліджень демонструють той факт, що запровадження політики корпоративної соціальної відповідальності прямо впливає на зростання обсягів корпоративного прибутку, збільшує впізнаваність бренду, а також сприяє лояльності споживачів.

Існують наукові напрацювання, відповідно до яких корпоративна соціальна відповідальність бізнесу втілюється у таких сферах як трудові відносини, антикорупційна практика, екологічна відповідальність, а також відносини зі споживачами тощо [9].

Втім, деякі бізнес-суб'єкти ігнорують питання запровадження корпоративної соціальної відповідальності і не демонструють проявів інтересу до закріплення власних позицій. Факторами зазначеної пасивної поведінки можуть бути, в тому числі, причини, через які певні компанії уникають імплементації засад корпоративної соціальної відповідальності у власну стратегію через нерозуміння її значущості для бізнесу або ж внаслідок наявності певних фінансових обмежень, намагаючись мінімізувати витрати, зокрема, соціального характеру, які деякі бізнес-суб'єкти зазвичай сприймають як додаткові витрати, які не сприяють генерації додаткового фінансового прибутку.

Не менш важливим в контексті зазначеного виступає проведення аналітичних процедур щодо корпоративних витрат соціального спрямування, адже саме «аналіз виступає важливим аспектом управління для того, щоб з'ясувати, які рішення найбільш ефективні для прибутковості та стійкості бізнесу» [17].

В свою чергу, досліджуючи місце управлінського аналізу у складі сучасних управлінських технологій, Г. Кабенгеле зазначає, що «управлінський аналіз є невід'ємною складовою сучасних технологій управління. Він використовується

для підвищення ефективності та результативності організацій, забезпечення їх конкурентоспроможності та досягнення стратегічних цілей. В свою чергу, сучасні управлінські технології забезпечують нові можливості для використання управлінського аналізу» [6].

Підтримуємо думку Н.В. Кудлаєвої, яка зазначає, що «в сучасних умовах цифровізації економічних процесів традиційна бухгалтерська аналітика зазнає суттєвих трансформацій, що зумовлено необхідністю оперативної обробки великих даних, інтеграції з інформаційними системами управління та забезпеченням довгострокової стратегії розвитку бізнесу» [11]. Водночас вважаємо, що в контексті формування політики корпоративної соціальної відповідальності серед множинності інструментарію управлінського аналізу, який бізнес-суб'єкти можуть застосовувати з метою оцінки соціальних аспектів своєї діяльності, найбільш адаптивним є аналіз PEST –інструмент, який використовується для оцінювання політичних, економічних, соціальних і технологічних факторів, що впливають на діяльність бізнес-суб'єкта, описує структуру ключових факторів макросередовища (інфляція та обмінні курси, соціальні тенденції, демографічні зміни та культурні фактори, а також рівень технологічного прогресу) в рамках стратегічного управління. Аналіз PEST є корисним для розробки стратегій протистояння негативним зовнішнім факторам через визначення пріоритетних напрямів витрат соціального характеру.

Загалом вважаємо, що механізм обліку і аналізу витрат соціального спрямування в контексті досягнення пріоритетів корпоративної соціальної відповідальності має бути забезпечений на стратегічному та оперативному рівнях (в розрізі корпоративного центру та виробничих підрозділів), що, в свою чергу, потребує представлення відповідної структурно-логічної схеми (рисунок 1).

Рис. 1 Структурно-логічна схема обліково-аналітичного забезпечення соціальних витрат в рамках реалізації політики корпоративної соціальної відповідальності.

Джерело: власна розробка авторів

Інтеграція політики формування корпоративної соціальної відповідальності у корпоративну стратегію бізнес-суб'єкта виступає одним з ключових аспектів функціонування сучасних компаній, оскільки в такий спосіб можуть бути визначені вектори і пріоритети соціального спрямування, на яких має бути зосереджений відповідальний бізнес. В порівнянні з практикою господарювання у минулих десятиліттях, в умовах сучасного світу бізнес-суб'єкти все частіше запроваджують політику корпоративної соціальної відповідальності як компонент маркетингової стратегії щодо ефективного брендингу. Зазначене є

складним і багатоетапним процесом, що, до того ж, має відповідати корпоративним цілям та цінностям, а також ґрунтуватися на надійному обліково-аналітичному забезпеченні витрат соціального спрямування.

Висновки. Спираючись на результати попередніх досліджень обліково-аналітичної сфери діяльності бізнес-суб'єктів та підсумовуючи викладене вище, вважаємо за необхідне зазначити наступне. В сучасних умовах господарювання управлінський облік і аналіз соціальних витрат є специфічною сферою обліково-аналітичного забезпечення функціонування сучасного бізнесу, що передбачає виокремлення витрат соціального спрямування в якості самостійної обліково-аналітичної категорії. Водночас, головним завданням обліку соціальних витрат виступає отримання оперативної та достовірної інформації щодо результатів соціальної діяльності, які є ключовими для прийняття ефективних управлінських рішень. Втім, формування обліково-аналітичної системи і генерація форм звітності щодо соціальних витрат має враховувати запити стратегічного управління бізнесом і реалізацію політики корпоративної соціальної відповідальності. В умовах сучасного світу компанії, що враховують пріоритети стійкого розвитку в своїх стратегіях, розуміють важливість вироблення ефективної політики корпоративної соціальної відповідальності як необхідної передумови для досягнення стабільності і успіху в довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Артеменко Н. В. Облікова політика установ державного сектору: сучасні підходи, порядок та умови зміни. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 16. С. 792–797
2. Єфременко А.Г., Малащенко Ю.А., Заволока Ю.М. Соціальні витрати як індикатор стабільного розвитку суб'єктів господарювання. Приазовський економічний вісник. 2021. №3(26). с.37-40

3. Фоменко Г. Г. Формування соціальних витрат підприємств у процесі реалізації соціального захисту працівників. Економіка промисловості. 2012. № 3–4 с.356-360

4. Шалімова Н. С., Смірнова І. В., Смірнова Н. В. Вплив елементів облікової політики на формування показників фінансової звітності бюджетних установ. Ефективна економіка. 2020. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7970356-360>. (дата звернення 02.06.2025)

5. Байло В. Корпоративна соціальна відповідальність –запорука сталого розвитку бізнесу. Вісник Хмельницького національного університету. 2024. №1. с.327-334

6. Кабенгеле Г. Місце управлінського аналізу у складі сучасних управлінських технологій. Збірник тез доповідей науково-технічної конференції викладачів, аспірантів та співробітників «Наука в ЦНТУ: основні досягнення та перспективи розвитку» за підсумками проведення «Дня науки – 2023» 20 квітня 2023 року. Кропивницький: ЦНТУ, 2023. с.192-193

7. Чебан Ю. Соціальні витрати аграрних підприємств: особливості формування, обліку, відображення у фінансовій звітності. Ефективна економіка. 2015. № 3. URL: <http://http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4009> (дата звернення 05.06.2025)

8. Даценко Г.В., Гладій І.О., Майстер Л.А. Суть та класифікація соціальних витрат суб'єкта господарювання для цілей обліку. Економіка та суспільство. 2024. №61. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3851/3771>

9. Дем'янчук М.А., Єдакіна М.С. Економетрична модель залежності відрахувань на соціальні виплати підприємств та їх фінансових результатів. Modern Economics». 2019. №17. с. 68-79

10. Демченко М.Ю. Вплив міжнародних стандартів фінансового моніторингу на регулювання офшорних компаній. Економіка. Фінанси. Право. 2024. № 3. С. 53–57. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2025.3.9>

11. Кудлаєва Н.В. Трансформація бухгалтерської аналітики в умовах цифровізації для довгострокового планування бізнесу. Актуальні проблеми економічних наук. 2025. №12. URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/559/568> (дата звернення 08.06.2025)

12. Савастєєва О.М., Смирнова М.І. Обліково-інформаційне забезпечення діяльності сектора державного управління. Дослідження фінансових інституцій та інструментів розвитку держави, територій та суб'єктів господарювання: теоретичні, методологічні та практичні аспекти: Збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції 24 жовтня 2024 року м. Одеса. Одеса: ОНУ ім.І.І.Мечникова, 2024. с.50-52

13. Савастєєва О.М. Використання технологій штучного інтелекту в системі управлінського обліку бізнес-суб'єктів. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством* : Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 28-29 березня 2024 р. Полтава, 2024. с.306-309

14. What Nike's Commitment to Sustainability Teaches Us About Innovation URL: <https://www.dell.com/en-hk/perspectives/what-nikes-commitment-to-sustainability-teaches-us-about-innovation/> (дата звернення 02.06.2025)

15. What is McDonald's corporate social responsibility (CSR) policy? URL: <https://www.mcdonalds.com/gb/en-gb/help/faq/what-is-mcdonald-s-corporate-social-responsibility--csr--policy.html> (дата звернення 05.06.2025)

16. Corporate Social Responsibility of McDonalds URL: <https://www.essaypandas.com/essay/12716-McDonalds-Corporate-Social-Responsibility> (дата звернення 05.06.2025)

17. Савастєєва О. М. Використання хмарних технологій у фінансовому аналізі: імплементація досвіду до вітчизняних реалій. *Економічні перспективи підприємництва: виклики воєнного часу та повоєнної відбудови*: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ірпінь, 31 травня 2024 р. – Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. с. 268-271